วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

การศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

A study of the Effectiveness Components of Healthy Schools Under the office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1

ARTCLEINFO

Article history:
Received 14 February 2024
Revised 11 August 2024
Accepted 21 August 2024
Available Online 29 August 2024

ณัฐวุฒิ ทองดอนน้อย[1,*], วาโร เพ็งสวัสดิ์[2] และ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์[3]
Natthawut Thongdonnoi[1,*], Waro Pengsawat[2] and Suphiran Jantarak[3]

ABSTRACT

This research purposes wer to study the components of effective healthy school for educational institutions under the sakon nakhon primary educational service area office, area 1, the research was divided into 2 steps; Step 1: Synthesizing the components of effective healthy school by studying 15 sources documents and related researches which effective components of school wellbeing, totaling and Step 2: Evaluate the suitability of the effective components of school wellbeing by 5 experts, the research tools were a document synthesis form and a 5-level rating scales questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that there were 5 components of the effectiveness healthy schools: 1) Happy learners, 2) Happy school, 3) Happy environment, 4) Happy family, and 5) Happy community, and all of them were appropriate and at the highest level, arranged from the highest to lowest mean scores as follows: 1) Happy School was at 4.88 2) Happy environment was at 4.74, 3) Happy learners was at 4.65, 4) Happy community was at 4.65, and 5) Happy family was at 4.62 respectively.

KEYWORDS: EFFECTIVENESS OF HEALTHY SCHOOLS / EFFECTIVENESS / HEALTHY SCHOOLS

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
ME.d. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
[2] รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
[3] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
*Corresponding author; e-Mail address: noomark191@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุขภาวะ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ จำนวน 15 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) โรงเรียนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 2) สภาพแวดล้อมเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 3) ผู้เรียนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 4) ชุมชนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และ 5) ครอบครัวเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62

คำสำคัญ: ประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ / ประสิทธิผล / โรงเรียนสุขภาวะ

บทนำ

โรงเรียนสุขภาวะนับเป็นการปฏิรูปประเทศไทยที่สำคัญสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุข หยุดสอนให้เด็กเรียนรู้แบบท่องจำเพราะการศึกษาที่ผ่านมาก่อให้เกิดทุกข์ทั่วไปหมด ฉะนั้น หากเราสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุขให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเด็ก ผู้ปกครอง ครู การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญ หากทุกฝ่ายร่วมกันคิดถือเป็นพลังที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข อีกทั้งที่ผ่านมาแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกอย่างแต่มักไม่เกิดขึ้นเพราะขึ้นอยู่ที่คนทำหรือไม่ทำ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ ซึ่งประเทศไทยขาดภูมิปัญญาด้านการจัดการ เพราะเราเรียนเป็นรายวิชาเน้นการท่องจำให้กับนักเรียนมากกว่าสอนความเข้าใจ ฉะนั้น การจัดการถือเป็นความเชื่อมโยงที่ดีขณะนี้ ประเทศไทยขาดการจัดการไปอย่างน่ากลัวจนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายเพราะขาดการจัดการที่ดี การเรียนรู้ทำให้เกิดปัญญาจนนำไปสู่ความสุข ถ้าการศึกษาเป็นความทุกข์ คนไทยก็เกลียดการศึกษา อะไรที่ทำให้เกิดความสุขคนจะมุ่งทำเรื่องนั้น ๆ ซึ่งหากการศึกษาทำให้คนเกิดความสุข คนไทยก็จะมุ่งกลับไปเรียนและหากทุกโรงเรียนสร้างสุขภาวะในโรงเรียนก็ทำให้เกิดความสุขได้อย่างยั่งยืน (จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล, 2564)

ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาวะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565) การเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียนได้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้การสร้างสังคมสุขภาวะประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เมื่อเกิดความเจริญงอกงามทางการศึกษาในสังคมไทยแล้วนั้น โรงเรียนสุขภาวะก็เป็นการสร้างสังคมที่มีพื้นที่ปลอดภัยเช่นเดียวกัน (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, 2560) และเมื่อกล่าวถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ในกระบวนการจัดการศึกษาและการสร้างสุขภาพที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จุดเริ่มต้นมุ่งไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษาให้เป็นแกนนำหรือศูนย์กลาง การสร้างสุขภาพพร้อม ๆ กับการพัฒนาด้านการศึกษาภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่นที่เป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม เป็นองค์กรพลังขับเคลื่อนพัฒนาประสานประโยชน์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของชุมชน (เรืองเดช เขจรศาสตร์ และคณะ, 2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ก่อนระดับประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 174 แห่ง จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานเขตกำลังประสบกับปัญหาครูมีอัตรากำลังน้อย

ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน แล้วครูทั้งยังต้องปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูประสบปัญหาขาดความต่อเนื่อง และการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่ลดน้อยถอยลงไป ลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็น ประสิทธิผลของโรงเรียนที่ไม่ค่อยดีนัก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนสุขภาวะโดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ชุมชน มีความสุขอย่างยั่งยืน มั่นคงต่อไป และนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีปัจจัยทางการบริหาร ที่ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อย่างแท้จริงและได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะจำนวน 15 แหล่ง ตามแนวคิดและผลงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้ ประวิต เอราวรรณ์ (2560), มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560), เกรียงวุธ นีละคุปต์ และประภาช วิวรรธมงคส (2560), สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ (2560), ดวงดาว แช่มชื่น (2560), กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561), สะอาด ศรีวรรณ (2561), เทวีพันธ์ เยาไสย (2563), วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2564), กัมพล เจริญรักษ์ (2563), มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ สลางสิงห์ (2564), ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564), อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565), Bassett และ Gunter (2016), Hoy และ Miskel (2013)

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่จากแหล่งข้อมูลและและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมด และนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิมี 3 ประการ ได้แก่ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้บริหารโรงเรียนสุขภาวะ

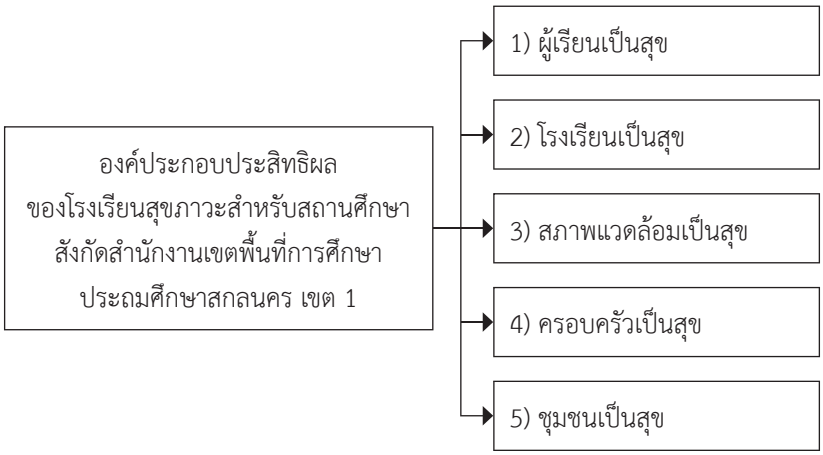
กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด การวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ สังเคราะห์ บูรณาการ ตามแนวคิดและเอกสารของ ประวิต เอราวรรณ์ (2560), มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560), เกรียงวุธ นีละคุปต์ และประภาช วิวรรธมงคส (2560), สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ (2560), ดวงดาว แช่มชื่น (2560), กัมปนาท

ศรีเชื้อ และคณะ (2561), สะอาด ศรีวรรณ (2561), เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563), วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2564), กัมพล เจริญรักษ์ (2563), มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ สลางสิงห์ (2564), ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564), อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565), Bassett และ Gunter (2016), Hoy และ Miskel (2013) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะได้ 5 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข

จากแนวคิดและผลงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นร่างกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสาร

แบบสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert’s Scale โดยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบฯ มีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ใช้สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อนำไปส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ กลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบจากเอกสาร มาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะประกอบด้วยจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุขภาวะ	เกรียงวุธ นีละคุปต์ และประภาช วิวรรธมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชื่น (2560)	ประวิต เอราวรรณ์ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศรีวรรณ (2561)	เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิญชุมนัส วรรณมหินทร์ สดางสิงห์ (2564)	ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
1. ผู้เรียนเป็นสุข																12	80	✓
- ผู้เรียนเป็นสุข - สุขภาวะของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓					
2. โรงเรียนเป็นสุข																11	73	✓
- โรงเรียนเป็นสุข - สุขภาวะของโรงเรียน - การส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓					

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุขภาวะ	เกรียงวุธ นีละคุปต์ และประภาช วิวรรธมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชิน (2560)	ประวิต เอราวรรณ์ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศรีวรรณ (2561)	เทวัพันธ์ เยาวไสย (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิญชุมน์ส วรรณมหินทร์ สลางสิงห์ (2564)	ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข																14	93	✓
- สภาพแวดล้อมเป็นสุข - สุขภาวะของสภาพแวดล้อม - การส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม - สภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
4. ครอบครัวเป็นสุข																12	80	✓
- ครอบครัวเป็นสุข - สุขภาวะของครอบครัวและชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓					
5. ชุมชนเป็นสุข																15	100	✓
- ชุมชนเป็นสุข - การส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม - ความร่วมมือของชุมชน - ปลอดภัยจากแรงดันของสังคม ชุมชนและผู้ปกครอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
6. ครูเป็นสุข									✓	✓						2	13	
7. ผู้บริหารเป็นสุข									✓	✓						2	13	
8. การมีการศึกษา															✓	1	6	
9. นโยบาย															✓	1	6	
10. ผู้บริหารแบบมีภาวะที่ผู้นำ														✓		1	6	

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุขภาวะ	เกรียงวุธ นีละคุปต์ และประภาช วิวรรธมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชื่น (2560)	ประวิต เอราวรรณ์ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศรีวรรณ (2561)	เทวัพันธ์ เยาวไสย (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิญชนัส วรรณมหินทร์ สลางสิงห์ (2564)	ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
11. มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน														✓		1	6	
12. ครูจะต้องผูกพันธ์กับการเรียนการสอน														✓		1	6	
13. อุปกรณ์การเรียนการสอนมีอย่างเพียงพอ														✓		1	6	
14. ด้านคนมีสุขภาวะ								✓										
รวม	4	5	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5	5	2	5			

จากตาราง 1 เห็นได้ว่า องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป มากำหนดเป็นองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัว และ 5) ชุมชนเป็นสุข

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ มากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นสัญลักษณ์ความเหมาะสมสามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งสรุปผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะโดยภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ผู้เรียนเป็นสุข	4.66	0.15	มากที่สุด
2. โรงเรียนเป็นสุข	4.89	0.10	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข	4.74	0.10	มากที่สุด
4. ครอบครัวเป็นสุข	4.63	0.14	มากที่สุด
5. ชุมชนเป็นสุข	4.66	0.10	มากที่สุด
เฉลี่ยภาพรวม	4.72	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.72, S.D.=0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนเป็นสุข ($\bar{X}$=4.89, S.D.=0.15) สภาพแวดล้อมเป็นสุข ($\bar{X}$=4.74, S.D.=0.10) ผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X}$=4.66, S.D.=0.15) ชุมชนเป็นสุข ($\bar{X}$=4.66, S.D.=0.10) และครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X}$=4.63, S.D.=0.14) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ แต่ละองค์ประกอบโดยรวมและรายข้อ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยรวมและรายข้อ

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนเป็นสุข	ผู้เรียนมีสุขภาพดี มีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน	1. ผู้เรียนมีสุขภาพดี เช่น รับประทานอาหารที่เพียงพอปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. ผู้เรียนมีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย เช่น หลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การพนัน และสารเสพติด	4.80	0.44	มากที่สุด
		3. ผู้เรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์และจริงใจการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะกัน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		4. ผู้เรียนมีระเบียบ วินัย รู้หน้าที่ และมีความรับผิดชอบ เช่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		5. ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ เช่น ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนด้วยความเต็มใจ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน เช่น ไม่ขาดเรียน สืบค้นเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น	4.40	0.54	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
		7. ผู้เรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในบริเวณโรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.66	0.15	มากที่สุด
2. โรงเรียนเป็นสุข	โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน มีการบูรณาการกระบวนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม กำกับ และประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้เรียน และบุคลากรอย่างเหมาะสมและมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน	1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม กำกับและประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ ในวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา โดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่นของตน	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีการติดตามและประเมินผลร่วมกัน	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
		7. โรงเรียนส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้เรียน และบุคลากรอย่างเหมาะสม	4.80	0.44	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.89	0.10	มากที่สุด
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข	สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและโดยรอบ ซึ่งมีคุณลักษณะ คือ สะอาด ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเพื่อปลอดจากอุบัติเหตุ	1. โรงเรียนมีมาตรการและการดำเนินงานในการควบคุมเพื่อเป็นเขตปลอดเหล้า บุหรี่ การพนันและสิ่งเสพติด และอบายมุข	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านโภชนาการ เช่น มีการคัดเลือกวัตถุดิบประกอบอาหารจากแหล่งที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	สารพิษ สิ่งเสพติด อบายมุข อาชญากรรม และการล่วงละเมิดทางเพศ รวมถึงการดำเนินงานด้านโภชนาการ สุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะ และการดูแลรักษาและปกป้องสิ่งแวดล้อม	3. โรงเรียนสะอาดปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น อาคารและห้องเรียนสะอาด มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นหรือเสียงรบกวนผู้เรียน เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. โรงเรียนมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเพื่อปลอดจากอุบัติเหตุต่าง ๆ	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนการดำเนินงานด้านสุขาภิบาล เช่น มีห้องส้วมที่สะอาดและเพียงพอ เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		6. โรงเรียนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เช่น มีการจัดการขยะและการควบคุมแมลงและสัตว์พาหะนำโรคที่เป็นระบบ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		7. โรงเรียนมีการดูแลรักษา ปกป้องสิ่งแวดล้อม และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นอยู่เสมอ	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.74	0.10	มากที่สุด
4. ครอบครัวเป็นสุข	ครอบครัวเข้าใจวิถีการเรียนรู้ของโรงเรียนสุขภาวะ สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน สมาชิกในครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	1. ครอบครัวเข้าใจวิถีการเรียนรู้ของโรงเรียนสุขภาวะ	4.60	0.54	มากที่สุด
		2. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เช่น การอาสาเป็นวิทยากรท้องถิ่น เป็นต้น	4.40	0.54	มาก
		3. สมาชิกในครอบครัวมีการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เช่น บริจาควัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ทุนในการบริหารจัดการในโรงเรียน เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		5. สมาชิกในครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ	4.80	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ของผู้เรียน เช่น การดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน	6. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีการเชิงบวก เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		7. ครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.63	0.14	มากที่สุด
5. ชุมชนเป็นสุข	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา รวมถึงชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน ตลอดจนชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1. ชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา เช่น การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		2. ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		4. ชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตนของผู้เรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น เป็นวิทยากรท้องถิ่น เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		7. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.66	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) โรงเรียนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 2) สภาพแวดล้อมเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 3) ผู้เรียนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 4) ชุมชนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และ 5) ครอบครัวเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย การศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า

1. องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัยของ อดิศักดิ์ ศรีลาทัศน์ (2565) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะที่สามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 แหล่ง และได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ ดวงดาว แช่มชื่น (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุขและ 5) ชุมชนเป็นสุข

2. จากผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในภาพรวมพบว่า ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุขและด้านชุมชนเป็นสุข มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข รองลงมา คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านชุมชนเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ตามลำดับ โดยองค์ประกอบด้านโรงเรียนเป็นสุขเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นสุข คือการบริหารจัดการโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีการบูรณาการกระบวนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดตามประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนจะต้องมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน ส่วนองค์ประกอบด้านผู้เรียนเป็นสุข ที่มีความสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากว่าด้านผู้เรียนเป็นสุข จะต้องไดรับการพัฒนาจากโรงเรียนเป็นหลัก โดยเด็ก ๆ จะมีความสุขในการเรียนรู้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ สิ่งที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองของเด็ก ๆ โดยมีครูเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นทั้งครู เพื่อน และผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะสุขภาพ มีความเป็นพลเมือง มีสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นผลมาจากโรงเรียนโดยตรง ส่วนองค์ประกอบ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุขและด้านชุมชนเป็นสุข ที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ทั้ง 3 ด้าน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือกวัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนมีระบบป้องกันภัยและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการจัดสภาพ บริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ มีครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน และชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้น ไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางส่งเสริม พัฒนาในการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนสุขภาวะได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะทุกองค์ประกอบเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนสุขภาวะได้

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารในรูปแบบโรงเรียนสุขภาวะต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นอกจากการศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาในครั้งนี้ ควรนำองค์ประกอบไปศึกษาวิธีวิจัยแบบอื่นต่อไป เช่น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนสุขภาวะของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3. ควรวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัมปนาท ศรีเชื้อ, สานิตย์ โลหะ, เบ็ญจมาศ มณเทียร, มณฑารพ กาศเกษม, เจนพนธ์ จันทร์เชื้อ, กัลยา สุรีย์, และ บูรชาติ ศิริเป็ง. (2561). *การบริหารจัดการโรงเรียนสุขภาวะโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2*. กระทรวงศึกษาธิการ.

กัมพล เจริญรักษ์. (2560). *การสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในโรงเรียนสุขภาวะ. วารสารวิชาการ, 20(3)*, 2-15.

เกรียงวุธ นีละคุปต์ และ ประภาช วิวรรธมงคล. (2560). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, *2*(1), 1-12.

จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล. (2564). การส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในสถานศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2*(1), 49-57.

ชาลิสา ชาญเขตรธรรม. (2564). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ประวิต เอราวรรณ์ และ วราพร เอราวรรณ์. (2560). รายงานการประเมินผลโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(2),* 104-113.

เทวีพันธ์ เยาวไสย. (2563). *การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1320/1/59010586008.pdf

ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 8*(1), 96-106.

มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ สลางสิงห์. (2564). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1047

มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา. (2560). *เครื่องมือพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ.* สารคามการพิมพ์.

เรืองเดช เขจรศาสตร์ และคณะ. (2559). *การจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียน กรณีโรงเรียนต้นแบบการส่งเสริมสุขภาพในแถบลุ่มน้ำโขง*. วิทยาการพิมพ์.

วาระดี ชาญวิรัตน์ สุภาวดี วิสุวรรณ และ ปัทมาภรณ์ เสือทองปาน. (2564). *การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 15*(2), 142-154. DOI: https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2021.32

สะอาด ศรีวรรณ. (2561). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 บนฐานโรงเรียนสุขภาวะ. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3*(1), 27-53.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *โรงเรียนสุขภาวะการศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่.* https://dol.thaihealth.or.th/Media/Pdfview/591e0f31-e19d-e711-80e3-00155d65ec2e

สำนักศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ. (2560). โรงเรียนสุขภาวะ : การศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่. https://resourcecenter.thaihealth.or.th

อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10*(40), 257-267.

Bassett & Gunter. (2016). Healthy School Communities in Canada. *Health Education Journal, 75*(2), 235-248.

Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). *Educational Administration: Theory*, Research, and Practice (9 ed.). New York: McGraw-Hill.